

inzerati se sprejemajo in velja
tristopna vrsta:

3 kr., če se tiska 1krat.

12 " " " " 2 " "

15 " " " " 3 " "

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Maročno prejema opravništev.
(administracija) in ekspedicijska.
Dunajski cesti št. 15 v Medija-
tovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemani velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljau
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je Florijanske
ulice št. 44.

Izhaja po trikrat na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto.

Slovenski romarji pri sv. Očetu.

Leon XIII. so v torek posebno slovesno sprejeli slovanske romarje, in že dolgo se nobeni deputaciji ni skazala tolika čast kakor Slovanom. Odločena je bila za to največa dvorana v Vatikanu, pa še ta je bila tesna, in vročine so imeli zunaj 34 stopinj, v dvorani pa celo 40 stopin R. Sv. Oče so bili pri tej priliki v največjem ornatu; v dvorano so jih prinesli na stolu, kar je sicer samo pri največih slovesnostih v navadi in 28 kardinalov jih je spremljevalo. Tudi papeževi žandarji in stražniki so bili v največji paradi, kar se ni zgodilo že 13 let, še celo tedaj ne, ko sta bila ruska velika kneza pri sv. Očetu. Ne navadno je bilo tudi to, da je smel škof Strossmayer sv. Očeta pozdraviti v posebnem govoru, in da so papež na to odgovorili stojé s prekrasnim govorom latinskim, ki je trajal skoraj pol ure. Tudi to je bilo nekaj nenavadnega, da je sprejem trpel čez 3 ure, dasi je vročina hudo nadlegovala sv. očeta in romarje, in da so blagoslov dali pojé, kar je pričalo, da se jim zdi ta sprejem posebno slovesen. Ko so se jim smeli romarji bližati, da bi jim skazali svoje čiščenje, nastala je taka gnječa, da so stražniki in žandarji komaj ohranili red. Posebno silen je bil neki orjašk Hercegovinec, ki je hotel po vsaki ceni priti k sv. očetu; neki oficir pa ga je skušal ustaviti; toda ko ga je mož srpo pogledal in vzdignil svojo roko, je oficir precej odjenjal in ga spustil naprej.

Govor, s katerim so sv. Oče pozdravili slovanske romarje, se pa glasi tako-le:

Ljubljani sinovi!

Rim, stolno mesto katoliškega sveta, Vas je željno pričakovalo in Vas v ljubezni danes objema; Naše očetovsko serce pa se nad Vašim številnim shodom tako silno raduje in razveseljuje, da ménimo, kar je svoje dni sv. apostelj Pavel rekel o svojem Titu, smemo tudi Mi po pravici zastran Vas ponoviti; Bog nas je potolažil z vašim prihodom.

Že od začetka Našega papeštva, videči sv. Cerkev pri naj bližnjih narodih iz raznih vzrokov neusmiljeno stiskano, in ko Nam je ta pogled delal sitne britkosti, Nas je volja obšla proti Jutru se ozreti, bi li spomin na preteklost Nam posvetil s kakim razlogom in poterdilom veselega upa za prihodnje; zdaj pa se je po Božji dobroti zgodilo, da ravno današnji dan Nam podaja del — in ne naj manjši del — tega toloži, ki smo takrat namerjali ga med Vami iskati. Zakaj dobro znani so Nam, ljubljani sinovi, Vaši nameni, vidimo in po pravici cenimo ljubezen in vernost, ki Vas je iz tako daljnih in raznih dežel pripeljala sem zedinjene z enosernim sklepom, da Naši nizkosti in naj višemu gospostvu apostolskega sedeža svoje podložno počenje skazete. — Iz tega se razodevajo ne le samo preblagi občutki slehernega izmed Vas, temuč sije tudi dokaz prečudne ter božje edinosti sv. Cerkve, o kateri si Ti, Častitljivi Brat*) rav-

*) Škof Strossmayer.

Vred.

nokar resnično in obširniše govoril. Zakaj Jezus Kristus je sklenil in s svojo kervjo zapечатil bratovsko zvezo vsih ljudi med seboj, in vse, kateri so imeli v njega verovati, je zbral kakor v eno družino, ki je sv. Cerkev, vsih um in voljo je v tako popolno edinost spravil, da morajo biti Eao, kakor sta On in Oče Eao.

Da se pa ta edinost ohrani, je naj više pastirstvo podelil sv. Petru apostolskemu pervaku, in je zapovedal, da naj se preseluje na rimske Papeže, njegove naslednike, da namreč udje ostanejo v zvezi z vidno glavo sv. Cerkve ter se razlija življenje po vsem životu družine velike keršanske. To je dobrota glavarja in zdravja, katero sta Vam ljubljani sinovi, najbliže in za Bogom pridobila ss. Ciril in Metod, mogočna Vaša aposteljna.

In res, v devetem stoletju, ko je življenje Slovanov obširno prošlovelo, sta se z neverjetno veliko ljubeznijo vsa darovala duhovni omiki Vaših prednikov, in sta jih v ne dolgem času po evangeliju Jezusu Kristusu prerodila.

Tako se je onim narodom pogodilo, da so bili zedinjeni s tem apostolskim Sedežem, to je, s tisto skalo, ki je Kristus Gospod hotel, da bodi podlaga njegovi Cerkvi, in popolnoma nepremagljiva terdnjava zoper vsakere človeške in satanove napade. Med Slovani in tem Sedežem sv. Petra so se od tistega časa pričele notranje razmere in medsebojne opravila, katerih sam spomin je nezmerno prijeten, zlasti še ta dan in pri Vaši pričujočnosti. Zakaj tukaj v mestu Rimu sta sveta brata

Poljaki in Slovanstvo.

„Poljaki! Vaše preródenje je nerazločljivo združeno z osodo Rusije.“

(Car Aleksander I. l. 1818.)

(Dalje.)

Na pomenljivem zboru Grodenskim (1793) so mnogi poljski poslanci se izrazili za združenje z Rusijo, ter se odločno upirali vsem poželjivostim sovražljivih Prusakov. „Pruska in Rusija ni vse eno“, zaklical je takrat nek poslanec iz Mogodije, „Rusija pohaja iz nam enoistega plemena in se le malo razlikuje po svojem mišljenju, šegah in navedbah od nas. V združbi z Rusijo mi vidévamo pravo srečo v bojih narodov. Ali s Prusijo se ne strinjamo nikdar!“ Ta politični nazor so imeli skoraj vsi Poljaki; sam kralj se je izrazil, da bi se zadovoljil s plačilom ruskega vojaka prostaka, samo da bi obvaroval Poljsko od Prusov, in komedijant Varšave, Vavčeki je pozneje pravil, da so Poljaki upali, da bo Katarina združila celo Poljsko z Rusijo, ter je ne delila z Nemci. Toda te nade in želje Poljakov se niso spopolnile. V zibelki poljskega naroda, v Gnezdnu, Gdansku, Varšavi in Krakovem zadoneli so koraki nemških vojakov, zapraskale so peresa

nemških birokratov . . . Litevske in ruske zemlje nekdanje Poljske, došedše pod žezlo rusko, imenovali so Poljaki sami „raj Poljske“, in učeni Čacki imenovali je cesarja Aleksandra „slavo Slovanov“. Dogajalo se je, da so plemiči poljski bivajoči v onih „Südpreussen“ in „Westgalizien“ — kakor so bile te zemlje prekršene — se preseljevali v Rusijo, in karakterističen odgovor je dal gospod Lukej Bninski svojim prijateljem, ki so ga vprašali, zakaj se je podal z Velike Poljske na Volivjo, rekši: „Rajše se naselim svobodno pod široko suknjo ruskega cesarja, kakor bi se pa mučil v ozkih hlačah nemškega Frica“.

Namere najožejšega združenja Poljske z Rusijo, in v obče, nada v obnovitev Poljske s pomočjo Rusije, prispelo so vže k samemu ruskemu dvoru. Po padu Poljske prebival je pri ruskem dvoru poljski knez Adam Čartorijski, ki se je često shajal z velikim knezom Aleksandrom. Mladi veliki knez je Čartorijskemu pravil, da on ne odobruje ravnanja svoje babice Katarine z obzirom na Poljsko in da pad Poljske budi v njem živo turobnost, a nje poslednji boj za neodvisnost pak žive simpatije. Toda pozneje ko je Aleksander cesar postal, sprevidil je sicer, da nameravana obnove Poljske, k kateri ga je Čartorijski kot

unanj minister spodbujal, se ne vjema po vsem s tradicijami države ruske, ker o tem, da naj bi se združile Bela in Mala Rusija k Poljskeji, o tem Aleksander celó slišati ni hotel.

Poljaki so tedaj obrnili svoje oči na drugo stran. Njih Mesija se je dozdeval nemirnež na francoskem tronu Napoleon, ta „bič vsega svetá“, kakor ga je imenoval cesar Aleksander. Od njega so pričakovali Poljaki svojo rešitev, dasi tudi je že njegova naprava „Varšavska kneževina“ jih mogla prepričevati, da Napoleon nikakor ne misli o Poljskeji in Poljaki, marveč jih smatra kakor druge za dobri „kannonenfutter“. Ruski cesar postal je zares proti Poljakom nezaupljiv, zlasti ko je l. 1812 Napoleon začel svojo „drugo poljsko vojsko“ proti Rusiji. Pa po žalostnem nasledku te „poljske“ vojske in po odstranjenju tega „bratitelja“ Poljske, Napoleona, ni bilo mogoče pričakovati vresničenja nakan Čartorijskega. Ko je ta zahteval zopet l. 1812 od zmagovalnega Aleksandra obnovitev Poljske, mu je Aleksander že odkrito odgovoril: „Ne pozabite, da so Litva, Podolje in Volinij ruske zemlje in da nobena logika tega sveta ne zamore pregovoriti Rusije, da bi jih vidila pod vladjo katerega drugega vladarja mimo onega, ki vlada v Rusiji!“ Vendar zapuščeni Poljaki

dala odgovor od svojega apostolskega dela in opravila; tukaj na grobih pervakov apostolskih sta s prisego poterdila neomadežano svojo vero: tukaj sta prejela škofovsko čast in posvečenje. Metod je bil z naj častitljivejšim pismom od rimskega Papeža priporočen, s čigar samega veljavo in vošili se je vernil na Moravsko z duhovni in škofi vred, ki so bili odmenjeni v opravih duhovske službe po Vaših okrajinah ga podpirati.

Ciril je apostolsko službo takrat pričel, ko je Kerzonezom nezuane ostanke Klemena I. Našega prednika, našel; le-té je nadalje z ljubeznijo in zvestobo hranil in hotel, da naj ga povsod do Rima spremljajo.

In Mi ne cenimo za primerljive, da kakor je bilo tudi Tebi, častitljivi Brat, ravno kar drago omeniti, je on v tem mestu umrl in da je Rimu došla čast, svete ostanke kakor Cirilove, tako tudi Klemenove tako rekoč v enem naročju imeti. Oba preslavna aposteljska krščanske vere že toliko stoletij vstiric v miru Kristusovem počivata in zdi se, da nas poznejše mlajše hočeta učiti, kako pristrčna je in naj za vselej ostane zloščnost Slovanov z rimsko Cerkvijo.

Kmalu pa je zorel tudi sad te potrebne zveze, in to v splošni blagor, kakor tudi za Vašo aposteljna. Zakaj ko se jima je dogodilo, kar se velikrat pripeti takim, ki se poprimejo velikih reči, da sta zadela na razne pritežnosti in očitjanja, sta skusila pomoč, ponudeno od tega apostolskega Stola, imenito sta dosegala milost in pomoč Nikolaja I., Hadrijana II., Janeza VIII. — In poznejši papeži, Naši predhodniki, so Slovanom vselej skazovali dobrovoljno srce. Pisma Vaše zgodovine pričajo, koliko truda so rimski papeži obračali na to, ne samo da se vera, ampak tudi očitni blagor ohrani pri Vas. Kajti, kar se vselej dogodi, ker moč sv. vere neogibno mora imeti naj večji vpliv do človeškega življenja in pravosti, se je pri Vaših očetih še očitniše in svetlejša razodelo, ker po delanju Cirila in Metoda ne od da so sprejeli katoliško vero, kar je vendar naj vikše, ampak tudi spodobno pravje in olikane šege v življenji. Tem svojim apostoljnom tudi v tem oziru imate veliko zahvaliti, da sta znamenja za Vašo abecedo prva iznašla; da sta največji del sv. pisma v ljudsko besedo

pretolmačila; da sta svete obrede primerno ljudskemu duhu vravnala. Iz teh vzrokov bode Ciril-Metodovo ime preslavljal vse potomstvo pri Moravcih, Bohemcih, Bolgarih, Liburnih, Poljcih, Rusinih in pri vseh Slovanih, od Adrijanskega primorja do zadnje Novogorodske pokrajine.

Ker tedaj je v zedinjenji z rimsko Cerkvijo, materjo vseh cerkvá, toliko upanje varnosti, tolikih dobrot zagotovljenje, toraj si močno prizadevajte, ljubljene sinovi, da se ta zveza pri Vas ohrani in dan na dan globokeje vtrjuje.

Z enodušno molitvijo prosimo ss. Cirila in Metoda, naj dobrotno blagovolita z nebés braniti slovanske narode ter izprosi od Boga enim stanovitnost, razvitljenje drugim, da gorečnost medsebojne ljubezni v vseh srcih vne-majo, sovraštva, prepire, zavidnosti pa od dedovine Gospodove odvrčata. Pred vsim naj Bogu priporočujeta oni narod, ki po številu, mogočnosti in bogastvu ima največji veljavo, in kateri ju časti za svoja aposteljna, ki pa je zvezo pretergal, po kateri sta ga bila ravno ta aposteljna zedinila s sv. Petrom in rimsko Cerkvijo.

Kedar poverne se edinost v veri in bode zagotovljene pravice posameznih dežel, potem še le se bode veliko zanašati na Vaše prizadevanje in moč za razširjanje kraljestva Božjega na zemlji: ker po Božjem sklepu se kaže, da Slovanski narod je prihranjen za posebne namene.

Sicer pa, ljubljene sinovi, povernite se zdravi in veseli v svojo domačijo; pripovedujte svojim bratom, kar ste v mestu Rimu vidili in slišali. Vi bodite priče ter naj spoznajo, da Naša očetovska dobrovoljnost v ljubezni objema vso blagodušno in veliko družino slovanskih narodov, in oziroma na to, je naj gorečniji želja Našega serca, da naj se z naj večji vemo, z nepremagljivo zvestobo katoliške Cerkve deržijo, in da tudi ne eden naj se ne zgubi iz te presvete barke, kajti, kdor se v nji ne nahaja, da govorim z besedami Vašega Jeronima, bode poginil v potopu. Naznanite jim apostolski blagoslov, ktere ga njim in Vam posameznim in vsem skupaj z naj večjo ljubeznijo podelimo v Gospodu.

Posebno slovesna je bila tridnevica, ki

so jo romarji opravljali ss. Cirilu in Metodu na čast v stari cerkvi sv. Klemena, kjer je sv. Ciril pokopan. Prvi dan v nedeljo 3. t. m. je rusinski nadškof Sembratovič maševal, njegov brat pomožni škof v Levovu pa je pridigoval; popoldne pa je poljski pridigoval general resurekcionistovega reda Semenko. Drugi dan je maševal bulgarski škof Izvorov, pridigoval je slovaški fajmošter Slotta, popoldne pa je imel pridigo prošt Štulec česki, ter je vse vsemal s svojim ognjevitim in duhovitim govorom. Tretji dan je maševal in pridigoval djakovski škof Strossmajer hrvatski. Popoldne pa je pridigoval italijanski mgn. Schiaffino. Na prošnjo vstava sv. Hieronima imel je škof Strossmajer 6. t. m. še slovesno slovansko sv. mašo, pridigovali pa so slovenski starološki dekan Kožub.

Tudi akademija je bila slovesna in so se vdeležili sv. Oče in mnogi kardinali. Posebno znamenit je bil italijanski govor, ki ga je imel g. Presutti, in ki je slovanskim gostom toliko dopadel, da je dr. Rački govornika objel ter ga prosil za prepis izvrstnega govora, škof Strossmajer pa je pristavil, naj bi se objavil v vseh slovanskih časnikih. G. Kobler je pri akademiji deklamoval slovensko pesem „Triglav Balkanu“.

Romarji se že vračajo domu, in prvi izmed njih so že v soboto zjutraj došli v Ljubljano.

Predsodki in čudni nazori Nemcev.

Velike mesta imajo navado, da si pošiljajo drugo drugemu vsaki teden statistične podatke o številu mrtličev, da se preračuni, koliko odstotkov ljudi pomrje na dan in teden v tem ali onem mestu. Navadno se ti podatki pošiljajo v mednarodnem, francoskem jeziku. Nemške mesta pa si pošiljajo te podatke v nemškem jeziku. Praga pa ni nemško mesto, naznanjala je toraj te številke v francoskem in českem jeziku, kar je vendar čisto pravilno. Pa kaj se zgodi? Ravno te dni smo brali, da mesto Berlin vidi v tem „zasramovanje“ nemške narodnosti, ker Praga Berlinu ne dopisuje nemški! Zares čudno! Če Pariz, London ali Peterburg piše Berlincem v francoskem jeziku, nad tem se nihče ne spodtika; če pa

po francoskem padu, prosijo in stavijo vse svoje nade v ruskega cesarja. Njih bratje, ki so prebivali pod ruskim zapovednikom, niso toževali čez svoje položje, poljska pravnost in slovstvo našla si je važno središče na vseučilišču Vilenskem pa liceju Kremenskem na Volinji. Poljaki Varšavske kneževine, katero so zavzeli Rusi, obrnili so se z zaupljivostjo k onemu „severnemu velikanu, kateri je tako grozil svetu in preširno vničeval narode“, kakor je Niemcewicz Rusijo po pobegu Napoleona imenoval; morali pa so tudi tako storiti, ker se je v ruski proklamaciji k prebivalcem Varšavske kneževine izreklo, da „narod enega plemena, Rusi, zahtevajoči vam dobro storiti, so bili žalibog tudi proti mojej volji prisiljeni, umarjati vas“ v poslednji vojski. Varšavski Poljaki so se v novič spomnili besed svojega pesnika, Vorončja, ki jih je pomenljivo izrekel popreje, ko so še Nemci nad Varšavo vladali: „Skupnega rodu ne pozabite, vzajemno se z bratsko roko podpirajte, enega očeta deca ene imejte prava, čednost bodi vašmu življu in rokodelstvu slava. Kost iz kosti očetov naših rod eden skladamo, se z enim dihom povsodi oddihamo!“ Zakaj enega očeta deteta se mrzite? Združite se vkup in svet razderite!“

Taka pesem se je razlegla l. 1813 med vsemi Poljaki. Razumili so, da njih ohranba obstoji v združbi z Rusijo. Z radostjo se toraj vstavi sleherni Slovan pri tem slovanskim gibanji med Poljaki l. 1813—1815, ker bila je to doba poljskih slovanskih, doba poljskih panslavistov, katera se dosedaj drugje še ni ponovila...

Po padu Napoleona grozila je nevarnost tudi njega napravi, kneževini Varšavske, katero bi zamogla biti razdeljena med Prusijo, Avstrijo in Rusijo. Ko so Poljaki zvedeli o tem nevarnim položaji, prosili so cesarja Aleksandra, da bi jo pustil pod svojim žezlom; naj vlada nad njimi kakor hoče, samo, da le ne dopusti, da bi Varšavska kneževina prišla pod nemško vlado; vsaj so, velé, Poljaki in Rusi narod enega prvopčetka. To prošnjo je prednesel cesarju Aleksandru v Freiburgu Šaniavski, in Čartorijski jo je na vso moč podpiral.

Tačas je izrekel znamenite misli gledé bodočnosti Slovanstva poljski filozof in politik Stanislav Stašic, znani pisatelj in domoljub iz poslednjega desetletja nekdanje Poljske. Stašic vkvvarja se z historijo in političnim stanjem svojega naroda, obrnil je svojo pozor-

nost tudi na ostale Slovane. Slovanska zavest vzbujevala se je v njem že za čas nemške vlade v Varšavi, ter je že v začetku 19. stoletja skladal vse svoje nade le v Rusijo in nje cesarja, smatrajoč ruski narod za zastopnika in zbiratelja vseh Slovanov. Domišljavemu rešitelju Poljske, Napoleonu, ostal je on nasproti hladen, in po njega padu je čisto izražal mišljenja o panslavizmu ustmeno in pismeno, ter ostal tem nazorom zvest do smrti († 1826). Svoje stališče gledé slovanskega vprašanja v obče in gledé razmer Poljske in Ruske posebej, je izrekel zlasti v znameniti razpravi: „Mišljenja o političnem ravnotežju v Evropi“, čitanej v seji društva prijateljev znanostij v avgustu 1815. Slovani — pravi Stašic — so najmlajši narod v izobraženosti in do 18. stoletja niso nameravali se zediniti; bratje niso še poznali bratov. Najvažnejša naroda slovanska sta poljski in ruski. Ta dva naroda sta se v teku nekoliko vekov neprestano tekmovala — divjaje proti drug drugemu ali sama od sebe, ali vsled nemških intrig — in ničila se vzajemno. Poljaki, stiskovani od Nemcev, so prvi izrekli misel združenja obojih narodov in ta misel začelja poganjati korenine v vse dele Slovanstva. Za to mislil je Bog in pri-

slovanska Praga isto stori, vidijo v tem zasramovanje nemštva! Ali je to zlobnost, ali so res predsodki tako neumni, predsodki namreč, da je Avstrija vsa nemška, da mora nemška biti in da avstrijski Slovani nimajo pravice, čutiti se kot Slované? Ali ne bi imeli Pražani isto pravico, smatrati to kot zasramovanje česke narodnosti, ako jim nemške mesta pošiljajo nemške dopise? Tudi dunajsko mesto neče za Berlinom zaostati v brutalnem in fatničnem nemškutarstvu, in že je odbornik Löblich prašal župana, če je res, da praški statistični buró dopisuje Dunaju v francoščini ne nemščini, in če župan v tem ne vidi zasramovanja nemške narodnosti? Brez dvoma bodo toraj tudi dunajski mestni očetje tako bedasto, ali bolje, zlobno resolucijo sklenili, da bodo spoznali to kot zasramovanje nemške narodnosti, ker Praga neče nemški dopisovati. Zares čudno! Če Nemci Slovanom svoj jezik usiljujejo, ter smatrajo kot samo po sebi umevno, da morajo (!) Slovani nemški razumeti, vidijo nasprotno v tem razžaljenje, če se Slovani poslužujejo svojega jezika in če so poleg tega še tako uljudni, da prilože še francosko prestavo. Človek ne vé, ali bi se jezil ali smejal nad tako neumnimi predsodki. Res je, da izobraženi Čehi tudi nemški znajo, pa ta jezik se jim je le usilil po nemških šolah, in sicer so se ga naučili na svoje lastne stroške, toraj niso nikakor zavezani, da morajo nemški govoriti in pisati. Pod temi neumnimi in čudnimi predsodki imamo vsi avstrijski Slovani mnogo trpeti. Če izobražen Slovenec zahteva pred kakim uradom, da bi se mu slovenski govorilo in pisalo, pridejo mu z izgovorom: „Saj znate dobro nemški!“ Neka posebna določba celó pravi, da imajo pravico do ravnopravnosti le taki, ki nemški ne znajo. Toraj prej se nam z vso priliznjenostjo in vaemi lisičjimi dokazi svetuje, naj se nemški učimo, deloma nas k temu celó silijo; kedar pa enkrat nemški znamo, odrekajo nam pravico do maternega jezika in se čutijo žaljene, ako hočemo še vedno slovenski govoriti in Sloveni ostati. Čudna logika, ki zelo po nasilstvu diši! Mi upamo, da mestni odbor v Pragi ne bo odgovora dolžan ostal na čudno logiko iz Berlina in Dunaja, saj je ta odgovor kaj lahak: Praga naj odgovori: „Če vi naj-

dete v tem zasramovanje nemške narodnosti, ako vam mi dopisujemo po česki, vidimo mi nasprotno zasramovanje česke narodnosti v tem, ker nam vi dopisujete po nemški; tako smo pobotani!“

Te čudne predsodke Nemcev srečamo mi Slovani po vseh potih. Nemške občine dopisujejo na vse kraje le v nemškem jeziku. Ker so pa v novejšem času tudi česke občine začele hudo s hudim povračevati in dopisavati tudi nemškim občinam le v českem jeziku, vzbuja to pri nemških občinah veliko nevoljo, in one pošiljajo česke dopise nerešene nazaj, češ, „mi razumemo le nemški“. Ali ne bi smele česke občine isto tako na nemške dopise odgovoriti: „mi razumemo samo česki“. Če prav mnogi Slovani nemški znajo, ali so se mar tega jezika na stroške Nemcev naučili? Ali so se zato nemški učili, da bi zgubili pravico do svojega maternega jezika? V istini, živo potrebna je v Avstriji postava, ki bi uredila jezikovno vprašanje; pa le pravična postava zamore pomiriti duhove in zadovoljiti Slované. Takim čudnim postavam pa, kakor jo nasvetuje štajerski grof Wurmbrand, da bi se razglasila nemščina kot edini državni jezik, v katerem bi morali poslovati vsi uradi, takim postavam se mi Slovani ne bomo z lepa uklonili, ker bi s tem zapečatili svoj narodni pogin. Saj mi vemo, kam meri ta predlog, namreč da bi se polagoma ponemčili vsi Slovani in da bi vse boljše službe Nemcem odprte stale, ker ti bi znali „državni“ jezik že od matere, Slovani pa bi se ga morali še le z velikim trudom naučiti, in kedar bi ga enkrat znali, odpovedali bi se že s tem svoje narodnosti. To je stari nemško-centralistični ali po naše „nemškutarski“ program. Naša parola pa mora biti „federalizem“, da bodo narodi svoje zadeve sami oskrbovali, svoje uradnike doma iskali, potem prav gotovo tudi potreba s kupnega državnega jezika ne bo velika. Če je na Hrvaškem mogoče hrvaško uradovanje, na Ogerskem madjarsko, v Galiciji poljsko, zakaj bi ne bilo mogoče na Českem česko, na Slovenskem pa slovensko? Najprej avtonomijo, potem je vse dobljeno, potem bo teh preprirov konec, prej pa ne.

Do zdaj državni zbor še ni prišel do tega, da bi v razgovor vzel jezikovno vprašanje, kaže se pa čedalje nujnejša potreba, da se ta zadeva enkrat uravna, da se sklene izvršilna postava k §. 19 drž. osn. postav. Ali smemo take postave pričakovati v prihodnjem zasedanju državnega zbora?

Politični pregled.

V Ljubljani 11. julija.

Avstrijske dežele.

„Neue fr. Presse“ piše v začetnem članku: „nirgends auf der welt besteht ein solches confiscationsrecht und ein objectives verfahren gegen die presse, wie in Oesterreich“. Spoštovana turkinja pa je pozabila dostaviti, da so to tiskovno svobodo in to **objektivno postopanje** upeljali sami ustavoverci, in da se ustavoverni listi zdaj režejo le z nožem, katerega so sami nabrusili. Se ve da niso mislili, da se bo njegova ost kedaj tudi zoper nje obrnila. Dokler pa je državni pravdnik segal le po slovanskih časnikih, so mu ploskali, ter se veselili, da v Avstriji ni tiskovne svobode. Zdaj pa sami jokajo nad lastnimi postavami. Plačilni dan za vsacega enkrat pride.

V prihodnjem zasedanju državnega zbora pride na vrsto postava za **oskrbljevanje vojaških vdov in sirot**, ki jo hoče

predložiti vojni minister. Dozdaj plačuje država že 12 milijonov za pokojnine, mi nimamo nič zoper to, ako se upeljejo pokojnine za vse stanove, ne samo za vojaške, naj le finančni minister gleda, kje bo denar dobil.

Kranjski šolski svet, ki je kakor znano v nemškutarskih rokah, je pisal naučnemu ministru, da se slovenski jezik kot učni jezik na preparandiji v določenih predmetih ne dá na enkrat upeljati, ampak le polagoma (to je, nikoli!). Tako nam bodo vzeli še edino koncesijo, ki smo jo v šolskih zadevah od Taaffejevega ministerstva dobili. Za to malenkost nam sicer ne more žal biti, vsakako pa vidimo iz tega, kako daleč smo še od narodne ravnopravnosti.

Hrvatski sabor je v petek pričel obravnavo o reškem vprašanji. Poročevalec Miškatovič je v dolgem govoru opravičeval nasvet večine rekši, da nasprotniki hočejo ovreči dualistično sistemo, ki je vtrdila cesarstvo. Mrazovič je skušal dokazati, da je §. 66 pogodbe popačen, Starčević pa je trdil, da zanj ni nobene pogodbe. Grof Sermaže je rekel, da bi drugačno ravnanje škodovalo Hrvatski, zato podpira večino. V soboto je Živkovič dokazoval, da se je prememba §. 66. zgodila v soglasji vseh za to poklicanih; parlamentarnih običajev se pri tem niso sicer držali, pa o popačenju dogodbe se ne more govoriti. Folnegovič je hudo prijemal Miškatoviča in večino, ki zdaj zagovarja, kar je l. 1868 napadala. Kotur Mrazoviču očita, da je 12 let vedel za prilepljeni listek, pa je dozdaj molčal, zato pa nima prav, ako se hoče pred svetom skazovati, kakor da bi bil Kato. Govorila sta še Mrazovič in Miškatovič, potem je bil nasvet večine sprejet z 48 glasovi proti 19. Jutri bo sabor slovesno sklenjen.

Vnanje države.

Papež Leon XIII., so razposlali 29. junija škofom in nadškofom itd. okrožnico, v kateri govori: 1. o puntarskih nazorih; 2. o ljudski najvišji oblasti; 3. da je vsa oblast od Boga; 4. o družbini pogodbi (contract social); 5. o dolžnostih podložnikov; 6. da je treba Bogu bolj pokornim biti kakor ljudem; 7. o dolžnostih vladarjev; 8. o pokorščini prvih kristjanov; 9. o svetem rimskem kraljestvu; 10. o novošegnih zmotah; 11. da more le vera človeka rešiti; 12. opominovanje do vladarjev in narodov; 13. spodbuda do škofov; 14. opominovanje k molitvi.

V **Bolgariji** je vse narobe. Poročila, ki nam od tam dohajajo, so tako različna in nasprotujoča si, da res ne moremo vedeti, kdo je kriv in kdo nedolžen, ali knez ali liberalni narodnjaki. Toliko je gotovo, da postopa Battenberg z bolgarskim narodom, kakor bi imel sovražen, z mečem podvržen narod pred seboj. In vendar ni Battenberg Bolgarije podjarmil s prusko pomočjo, ampak bil je poklican, da narod vlada v ljubezni, on ga pa tepe s škorpionji. Zdaj si je res siloma pridobil skupščino, ki mu je vdana, pa to je stvar, podobna volitvam v zadnji kranjski deželni zbor. Mi sodimo, da Aleksander Battenberg vkljub temu ne bo dolgo sedel na bolgarskem prestolu.

Domače novice.

V Ljubljani, 12. julija.

(Slavnosti cerkvene na čast sv. Cirila in Metodu) se je v nedeljo pri frančiškanih vdeležilo toliko ljudstva, da je bila cerkev natlačena. Govor patra Adolfa, kakor tudi petje na koru bilo je jako izvrstno, in pokazalo se je, da so oo. frančiškani v obojnem oziru prav dobro preskrbljeni. Tudi v Šiški, kjer je službo

roda; pogine on, kdor bode proti njej! Z razlogov pomirjenja in zedinjenja slovanskih narodov so že pamtivečna in glavna zapreka Nemci. Pad Poljske je utrdil mišljen zedinjenja. Veliki narod ruski je dolžen uvesti v dejanje to zedinjenje s političnimi pripomočki. Rusi morajo iz vseh plemen storiti eno veliko politično celoto; samo očevidje kaže na Rusijo, kot na središče zjedinjevanja Slovanov. Sedaj vso srečo vošči tej nameri. Vsi Slovani voščijo srečo Rusiji, ker je eden jezik, eno mišljenje in več del tudi eno veroizpovedanje. Z ustanovitvijo Poljske je treba začeti; Poljaki so Rusiji vdani, ker Nemce mrže... Združenje Slovanov z ruskim cesarstvom oméji vojsko v Evropi in vtrdi v njej stalni mir. — „Najmočnejši narod na tej zemlji“ — obrača se Stašic na koncu svoje razprave k Rusom — „glej to je cilj tvojega ravnanja sedaj oči vidnega. Deluj srčno! Ti pojdeš s prirodo, tvoji naporji so prizadeve prirode. Vsem, ki se vpirajo polunoci, kateri vstanejo nasproti tebi, grozi nesreča in poguba. Ti pojdeš v prirodo, oni pa proti prirodi!“

(Dalje prih.)

božjo imel g. Klun, je bila cerkev natlačena in so ljudje z veliko pazljivostjo poslušali govor o sv. Cirilu in Metodu pa o pomenu njunega praznika in papeževе okrožnice. Veselici za popoldne in zvečer napovedani ste se preložile v Ljubljani in v Šiški zaradi nestanovitnega vremena in ker je zaradi prihoda nadvojvoda Albrehta vojaška banda odpovedala svoje sodelovanje. Obhajale se boste pozneje, najbrže prihodnjo nedeljo. „Sokolovci“ so pri es. maši pri frančiškanih stregli, pevci pa so kaj lepo peli razne cerkvene speve. Po maši se je „sokol“ podal v čitalnico nazaj, kjer se je dal skupno fotografirati.

(Odborove seje Matice slovenske) 9. t. m. se je vdeležilo 15. ljubljanskih odbornikov. Zapisnika zadnje odborove seje in občnega zbora se potrđita. Tudi se sklone dobiti pravila Matice hrvatske in jugoslovanske akademije, da se po želji zadnjega občnega zbora premené pravila. — Izid volitve predsednika itd. je ta le: Predsednik: Dr. Jan. Bleiweis; podpredsednika: dr. Jarc in Grasselli; blagajnik: Ivan Vilhar; ključarja: Keržič in Robič; gospodarski odsek: Klun, Tomšič, Robič, Vilhar, dr. Zupanec, Grasselli; odsek za izdavanje knjig: Bleiweis, Marn, Klun, Vavru, Vodušek, Zupančič, Keržič, Močnik, Tomšič, Praprotnik, Erjavac, Jeglič, Hubad, Šuklje, Urbas, Stegnar. — Dalje se sprejmó nekateri nasveti gospodarskega odseka glede odpisa starih dolgov, in vzame se tudi na znanje, da se bode sprednja stran Matične hše v Zvezdi čez nekoliko dni po odborovem sklepu vravnala: tudi se odda izpraznjena štacuna. — V pretres se izročé te-le knjige: Slovenci in Hrovati v borbi zaradi investiture, spisal Steklasa, dr. Jeglič. Ali je filozofija Slovanom mogoča, spisal Podgornik, — dr. Jarcu; Planimetrija, spisal Pintar, profesorju Celestini; Zgodovina Štajerja, spisal Lapajne, prof. Zupančiču; spis Majcigerjev o slovenskem Štajerju, pa Narodne šege štajarskih Slovencev spisal dr. Pajek profesorju Marnu, ki je pregledal tudi Macunov Slovenski Štajer, ter nasvetoval ga letos izdati z opuščanjem nekaterih reči; Toplota, spisal Križan, prof. Senekoviču. — Za pregled narodnega blaga sklone odbor trud dotičnemu gospodu poplačati, vendar se ponovi sklep, da se nagrade gg. pisateljem naprej ne dovoljujejo. — Za letos so določene dozđaj te-le knjige: Letopis, Šumanova slovnica pa Macunov Štajer. — Za službo tajnika se je oglasilo 8 prosilcev, namreč Orešec, Haderlap, Flegarič, Pavlin, Žvab, Alešovec, Terstenjak in Verhovec. Izvolil se je za tajnika g. Franc Orešec, bivši suplent na realki ljubljanski.

(Nadvojvoda Albreht) je prišel v nedeljo z dunajskim brzovlakom ob 6. uri zvečer v Ljubljano, pozdravljen in sprejet od g. deželnega predsednika in od tukaj bivajočih častnikov. Zvečer je bila ob osmih večerja pri „Slonu“ kjer je g. nadvojvoda ostal. Včera je ogledal tukajšnje vojaštvo, popoldne ob eni je bilo veliko kosilo, h kateremu so bili povabljeni gg. častniki in 10 nevojaških gostov, danes ogleduje nadvojvoda še topničarje, potem pa se bo z nagličem zopet odpeljal nazaj na Dunaj.

(Adjunkta sta postala avskultanta:) Rajmund Pollak v Novem mestu, Jožef Hauffen pa v Črnomlju. Karl vitez Strahl je postal okrajni sodnik v Eberndorfu na Koroškem. Oto vitez Vesteneck pa vladni koncipist pri okrajnem glavarstvu v Radolici.

(Bivši hranilnični kasir J. Presnic) je bil v četrtek obsojen na dve leti ječe in pa en post vsaki mesec. Tudi mora hranilnici povrniti škodo 29.214 gld. 34 kr. Obtoženec

ni tajil svojega hudodelstva, ter je povedal kako mu je bilo mogoče storjeno goljufijo toliko časa prikrivati. Tudi je rekel da bode kazen nastopil, ter se pritožil le zaradi tega, ker se mu zdi prevelika in ker bi imel hranilnici povrniti 29.214 gld. 34 kr.

(Samomor, hudodelstvo ali nesreča?) Iz Polja se nam piše: V sredo popoldan 6. t. m. so na fužinah otroci, po skalah med kopanjem plezaje našli potopljenca. Bil je moškega spola, zelo že v siabem stanu po truplu; ena roka mu se je bila že odlušila, in ravno tako tudi ena noga; in na drugi nogi pa je imel še čevlji, ki je po sedanjih oblikah kazal, da je moral skoraj še nov biti, ko je nesrečnež v vodo prišel. Po kaki poti je v vodo prišel, ali vsled samomora, ali vsled hudodelstva ali vsled nesreče, in kdo je, se ne ve; moral je pa zelo dolgo v vodi biti. (Nekteri sodijo, da je morda neki človek iz Orlega, fare Rudniške, kterega že dalj časa pogrešajo, ne da bi vedeli, kam je prišel. Op. vred.)

Razne reči.

— Zasuta otroka. Neka kajžarica v Ribnjem bizo Bleda, poslala je 28. junija 9letno Marjeto Arh in 12letnega Mateja Walanda na gmajno po pesek. Ko sta bila pa v jami, se zemlja posuje in oba zasuje. Ljudje so sicer urno prihiteli na pomoč ter so dečka izkopali še živega toda jako poškodovanega, deklica pa je bila že mrtva.

— „Südsteierische Post“ se na Štajarskem in Kranjskem čedalje bolj razširja in prikupuje, ter se je že razodela želja, naj bi izhajala vsaj po 3 krat na teden. Naročnina dosedanja znaša za 3 mesece 1 gld. 70 kr.

— Za župana v Hotiču je izvoljen g. Jožef Zupančič, za prvega svetovalca Ant. Cerar, za družega pa Fr. Primožič.

Prošnja.

Vincencijeva konferenca pri sv. Jakobu v Ljubljani nahaja se v nepovoljnem stanu, da ima mnogo ubogih, blagajno pa popolnoma prazno; prosi torej blage prijatelje in dobrotnike revežev za mile darove, ki jih z najtoplejšo zahvalo sprejema

Dr. Jarc,

predstojnik St. Jak. Vincencijeve koference.

Zahvala.

Vodstvo tukajšnje narodne ljudske učilnice izreka v imenu šolske mladine, najtoplejšo zahvalo ž. g. A. Fetihi-Frankheimu, mnogo zaslužnemu župniku, za 10 letnikov „Vrteca“ in 15 knjig raznega zapopadka, cenjenemu gospodu Janezu Deklevi, c. kr. poštarju in županu pa za 53 novih knjig raznega obsega, katere sta blaga in izgledna šolska prijatelja tukajšnje ljudske šolske knjižnici darovati blagovolila.

Bog daj slovenske mladini še mnogo tacih dobrotnikov in prijateljev napredka!

Vodstvo narodne ljudske učilnice v Vremah dne 4. julija 1881.

Franjo Kalin, voditelj.

Poslanica.

V št. 148. „Slov. Naroda“ neki g. „Spectabilis“ moje novello „Roka in srcé“ spravljaj v dotiko s spisi Heise-ja.

Proti temu natolcevanju plagiatstva izjavljam sledeče:

1. da je moja novella „Roka in srcé“ (v „Kresu“) moje popolnoma lastno delo, torej moja izvirna novella;

2. da jaz sploh nisem imela niti nimam navade drugih posnemati, česar, kakor upam, bode se slov. občinstvo še večkrat imelo priliko prepričati;

3. da g. natolcevalec moje novelle naj dokaže, da rečena novella ni moje delo, ampak plagiat iz Heise-ja, kterega jaz ravno toliko poznam, kakor neznanega mi g. „Spectabilis-a.“

Dostaviti pa še imam v obrambo napadene svoje pisateljske časti, da imam jaz do slov. občinstva in do istine preveč spoštovanja, da bi se drznola je s tujimi za svoje izdajanimi spisi mystificirati.

Spoštovanjem

V Brnu, 8. julija 1881.

Pavlina Pajkova.

Spovednik in njegova služba

že zdavnaj pričakovana knjiga, je prišla ravno kar na svitlo. Potrjena je in priporočena od prečast. tržaško-koperskega škofijstva ter se dobiva pri pisatelju, čast. gosp. Fr. Kosecu župniku v Truškah in v Ljubljani v katol. bukvarni. (2)

Le še malo časa!

Samo za 8 gld.

pošljem vsakemu popolno jedilno opravo iz britanje srebra, in sicer teh le 51 krasnih reči:

- 6 nožev iz britanje srebra in angleškega jekla;
- 6 vilic iz britanje srebra prav močnih;
- 6 močnih žlic iz britanje srebra;
- 12 malih žlic za kavo iz britanje srebra;
- 1 močno veliko žlico za mleko, iz britanje srebra;
- 1 težko veliko žlico za juho, iz najboljšega britanje srebra;
- 2 krasna namizna svečnika;
- 3 lične kupice za jajca;
- 6 ličnih cizeliranih podčasnje;
- 1 lepo posodico za poper ali sladkor;
- 1 fino precejilo za čaj;
- 6 podnožnikov iz stekla;

teh 51 reči vseh skupaj velja samo 8 gld.

Te reči so bite nakupljene v neki veliki tovarni za britanje srebra, ki je pa falirala, ter so prej veljale 40 mark. Dobri stojimo za to, da ostanejo te reči lepo bele.

Naročila proti poštnemu podvzetju (Nachnahme) se točno izvršujejo, dokler imamo reči še kaj v zalogi; pisma naj se pošiljajo pod napisom:

Herrn M. Rundbakin,
Wien II. Hedwigsstrasse 4.

Vsakdo se lahko brez škode prepriča, kako po ceni in kako krasno je to blago, ker se poslane reči, ako niso všeč, v 10 dneh lahko pošljejo nazaj in prejete denarje takoj povrnemo. (1)

Le še malo časa!

J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani

Izdajatelj in odgovorni urednik Filip Haderlap.